

rastama, puhastama. Peab midagi andma ilumaitsele, midagi tundeelule. Peab teenima jumalat — ülistades kõike hääd ja pilgates kõike halba. Näitlejad on omamoodi õpetajad, preestrid — kui preester on joobnud — vähegi arenend maitsele see on piinlik. Naerda selle üle võib ainult see, kes veel ei tea, milleks teater õieti on. Tean üksikuid kohti, kus asi on viidud tõesti niikaugemale, et inimesed räägivad näitemängust põlastusega ja küsivad; mis jäntimine see õieti on, mis mõtet sellel on? jne.

Osa mängimine nõuab tegelaselt suurt enesevalitsemist, tähelepanu koondamist, hingeliste jõudude ja tunnete ülespiitsutamist. Mõnikord tegelane juba enne lavale astumist on ärevuses, kartes, kas saab kõige hästi toime. Kaine mõistus ütleb talle hoiatusi. Tuleb kiusatus seda kainet mõistust alkoholiga tumestada. On see tehtud, siis näib kõik nii kerge ja roosiline. Nii see enesepettus harilikult algab, mis teatri asjale on teind paljugi kahju.

Näitemängu asi meil on üle 50 aasta vana — oleks aeg sellest enesepetmisest juba üle saada.

Ise asi on pääle etendust, kui viimase vaatuse järele juba eesriie langend. Näitleja, kui ta näite-

mängu kestel paar-kolm tundi oma tähelepanu, oma vaimlisi ja füüsilisi jõude on pingutand, on näidendi lõpul väsind. On ka sarnaseid osi, et kui need läbi mängida, siis näitleja on ülepingutustest lõpuks päris uimane. Tervisele kõige kasulikum oleks siis muidugi heita voodisse, aga tagatipus on mõnikord tants ja muud koosviibimised, millest tegelasedki soovivad võtta osa ja kui siis näitemängust väsind energia elustamiseks süüakse mõned võileivad ja visatakse mõned napsid — jumaluke, kellel võiks olla midagi selle vastu. Mõistagi, et ka siin peavad olema teatavad piirid ja parajad mõödud, millest üle ei tohi astuda, kui soovitakse, et publikul oleks tegelaste vastu lugupidamine ja seda peab soovima, sest eriti väikelavade õhkkonnas see publiku lugupidamine tegelaste kui inimeste vastu on teatri asjale väga tähtis.

Kuidagi aga ei saa vabandada nähtust, kui ebakaines olekus mängitakse osa näidendis. See on lugupidamatus publiku vastu ja karuteene näidendile.

Kus see pahe sisse juurdund, sääl lihtsa keeluga väikelava näitejuht seda vist küll kaotada ei saa. Kannatlikud manitsused ja selgitused aga peaksid viima sihile.

Praktilise väikelava tüüp

A. Tuurand

(Järg.)

4.

Kardinate süsteem.

Kui kõnelesime 2-ses päätükis väikelava skeemist, siis märkisime ära selle põhi-joonisel kardinaid. Ühtlasi nentisime ka asjaolu, kuivõrt tähtis on kardinate olemasolu igasuguste lavastuste läbiviimisel. Asja tähtsuse tõttu peatume sellel küsimusel siinkohal pikemalt.

Kardinate süsteemi tarvitatakse üldises lavapraktikas kaunis tihti ja eriti neis olukordades, kus muude dekoratsioonide muretsemine on raskustega seotud, kui suuremaid dekoratsioone ei võimalda lava ruumiline suurus, või kui on tarvis teha kiireid lavamuuteid. Põhjusi kardinate tarvitamiseks on väga palju, kuid üldine põhjus, kui seda ütelda ühe sõnaga — kardinate süsteem on väga praktiline.

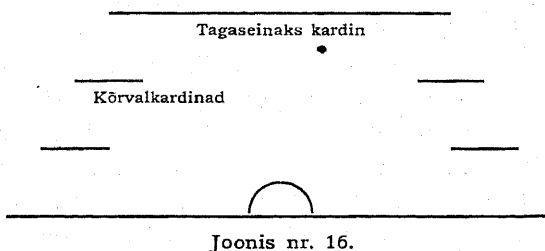
Toome näite.

Meil on väike lava ja sellel on vaid paar dekoratsiooni, needki väga viletsad ja mannetud. Üks dekoratsioon kujutab metsa, teine talutuba, lihtsa palkseinaga. Kuidas me aga nende dekoratsioonidega väikesel laval saaksime kujutada suurt lossituba? Vaadake — talutoa seinad seks küll kuidagi muljet ei anna, kuigi kaunistaksime seinad igasugu vappide ehk gobäänidega. Mulje jääb ikkagi räbal. Siin tulevad kardinaid appi ja seda õige mehiselt. Jätame kõik need olemasolevad dekoratsioonid kus see ja teine ning katame lava kardinatega, nagu seda kujutab joonis nr. 16.

Tagaseina moodustaks üks suur, tervet tagaseina kattev kardin, kuna lava külgi kataks väikesed kõrvalkardinaid. Nende arv oleneb lava suurusest, s. t. sellest ruumist, mida kardinaid katta tuleb, et ei paistaks lavatagune ruum.

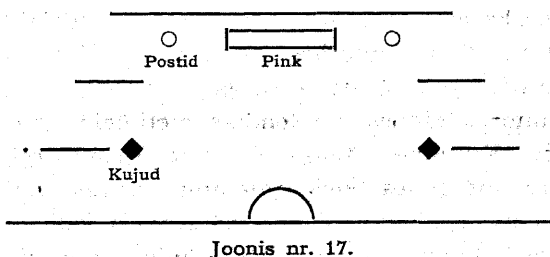
Kui meil seesugune tühi lava on ole-

mas, võime temas teha üksikute esemete siia-sinna paigutamiseks huvitavaid lavakombinatsioone. Ütleme: lava peab 1. pildis kujutama lossituba rüütlite kujudega.

Joonis nr. 16.

Paneme näiteks tagaseina kahele poole paar valget pappsammast, mis peaksid andma lossitaolise sammasehitise mulje, nagu meie lossides see tavaliselt on. Tagaseina pinnale, või ka sammaste külge kinnitame paar iseloomustavat rüütlivappi (mille järelaimamine lihtsale papile pole kuigi raske töö). Kui võimalus, katsume kusagile lavale veel mingisugusele postamendile asetada rüütli raudriide kuju ja need toodud välised dekoratsioonid annavad meile hoopis originaalsema mulje. Nõnda siis oleme saand lossituba, mida paari pingi (võimalikult massiivselt) juurelisamisega väga

Joonis nr. 17.

hästi võime kasutada lihtsaks läbikäidavaks lossi jalutusruumiks või saaliks (joonis nr. 17).

(Järgneb.)

Väikelava reshiiküsimus

B. Kangerman

(järg.)

Ja kui see ala kui kunst selleasemel, et teda veidigi läbi viia, hoopis kõrvale jätakse, mis ime siis, kui nurisetakse meie väikelava nigelast kunstilisest tasapinnast. Näitejuhtpangu ennast maksma, tõstku üldisest trupi tööst välja enda isiklik töö ja pangu igasse lavastatavasse näidendisse maksma oma isiklikku loominguannet ja algupära, küll siis lavastamise väärtus tõuseb. Aeg on ka maa-näitejuhil end näidata lavastajana. Kui meil suuremais teatris reklaamis tähendatakse, et näidendi on lavastand see ja see, siis tahetakse sellega öelda, et see kunstnik on pannud sinna oma hingevärtuse ja ande ja selle inimese loomingu oskuse seisukohast tuleb seda näidendit lavaliselt arvustada. Kunas on aga väiketeatrite reklaamis märgata olnud lavastaja nime? Säält unustatakse tihti autorigi nimi ära ja muudetakse nõnda näidend mingisuguseks tantsu või peoõhtu täitmisobjektiks, kus on vaid tähtis, et ikka midagi on. Kui publikule teada ei anta või teda ei kasvatata tundma seda, et tähtis on päale näidendi sisu ka see, kes selle näidendi on loond, või kes ta lavastand, mis ime siis, kui publik muutub ükskõikseks repertuaari vastu ja hindab vaid seda, kus saaks aga rohkem nalja. Ja tihti ei tea näitejuht ega näitlejagi ise, kelle, s. t. millise autori tükki ta on mängind. Ometi peaks lavastaja ise teadma ja ka näitlejaid tutvustama autoriga, tema üldise iseloomuga, tema teiste teostega ja sellega, mida autor käesoleva näidendiga õieti öelda tahtis. Kui meie näiteks ei tunne Strindbergi, kui me ei tea tema iseloomu omadusi, kui oleme teadmatud tema näidendeis valitsevate üldiste joonte suhtes, kuidas me siis oskame jäljendada teda laval kui Strindbergi?! Mis jääb järele Strindbergi „Isa'st“,

kui meie ei tunne Strindbergi ennast. Ja kes näitetrupis peaks seda tundma — teadma? Loomulikult esijoones näitejuht-lavastaja, kes siis ka oma trupi liikmeile oma teadmisi peaks jagama. Selle üldise teadmiste-kompleksi kondikavale ongi rajatud reshii kui kunst.

Mis puutub lavastaja nime väljatõstmisse, millest eelpool oli jutt, siis lihtsalt ei jatku maalavastajail seks julgust või presitiizi. Siis näitlejad, võib olla, ütlevad, et mis ta eputab oma nimega, mis tal sääli siis nii lavastada oli, iga näitleja tegi laval mis võis. See on küll väga kurb, kui nii öeldakse, aga kurvem on lugu veel siis, kui põhjust on nii öelda. Nüüd tuleme jälle tagasi lähtekoha juure ja nimetame veel kord, et laval ei tohi midagi olla juhuslikku, vaid ainult see, mida sinna reshishöör on määrand. Iga liigutus, iga poos, iga pööre ja käik peab olema näitejuhi poolt määratud ja neid peab näitleja täitma piinliku, hoolega. Kui talle see võib olla just valena tundub, ehk hästi läbiviidav pole, siis võib ta selles suhtes selgitust pärida, kuid lõppotsuses peab siiski ikka alluma lavastajale. Kui on reklaamis tähendatud lavastaja nimi, siis jääb ka kõik vastutus lavastajale ning näitlejal pole midagi kaotada. Muidugi — ka lavastaja, kui inimene, on ekslik ja tihti ilmneb olukordi, kus tähtis on seisukorra üldine harutamine ja tarvilikud on seni tehtud reshiimärkuste põhjalikud muudatused. Neid muudatusi ei tohi aga pidada lavastaja nõrkusteks ega ajada tema oskamatusesse süüks, seda juhtub alati ka suurteatris kuulsamailgi lavastajail. Märkus, mis tehakse paberile, saab eluliseks ju alles laval ja elus on tihti teisiti, kui oli mõeldud teoreetilisena paberil.

(järgneb.)

Ants Andersoni unenägu

S. Raudsepa jänt 2 vaatuses

(Järg)

Ants (puusa hoides). Juhtund? Kuradi Kuldlõvi partei on mulle ühe sule istmesse torgand!

Suemarsjal. Sa armas Jumal!

Ants (etteheitvalt adjutantile). Troon on korras!

Adjutant. Troonid nüüdsel ajal on ifka pisut oftalised. (Silmitses.) Üsna süütu terasfuleke. See läheb nüüd Gesti rahwa muuseumi — kroonimise mälestuseks! Võite julgesti istuda, majesteet!

Ants (istudes). Tänan!

Suemarsjal (Estrit poodiumile juhtides). Teie troon, majesteet!

Ester. Olen hästi toidetud daam. Kas see troon mind kannab?

Suemarsjal. See on üks kindlmaid troone Euroopas — tuliueelt püstitatud.

Biiskop (on wahapääl oma pange ja pintsliga üles ronind ja trooni kõrwale ajetund). Trooni materjal on ekstra Taara tammikust!

Suemarsjal. Tõhin teid aidata, majesteet?

Ester. Tänan! (Laseb end istuma panna.)

Ants (puusa tatsudes). Küll, kurat, kipitab!

Ester. Kas sel troonil on ka rattad all?

Suemarsjal. Rattad — ei! Aga kui majesteet soovivad. . . Ja kuis majesteet seda mõllewad?

Ester. Mõllen seda — liikumise mõttes. Kui olen kord troonile jõudnud, ega siit enam raatši alla ronida! Misjaoks üldse on troon, kui tema pääl ei istuta, efs ole!

Suemarsjal. Teil on kuninglikud mõtted, majesteet!

Ants (Estrit silmitsedes). Kusj, pagan, see

juudieit mu kõrwale on sattund? Kuule, kes sa oled ja mis su nimi?

Ester. Alles eila olin Ester Epstein. . .

Ants. Ester Epstein! Kurat, sa wõitšid siis miljoni?!

Ester. Ja täna olen su kuninganna!

Ants. Waat' kus on snitt! Näe, ei mäletagi, millal su kofsiin! Päääsi miljon on pihus! Aga Maie! Lohoo põrgu — kas olen nüüd kahe-naise mees — no see alles on pigi! Kuule adjutant, miks istun siin ühe naisega, kui mul neid on kaks? Tooge ka Maie siia, muidu see kroonimine pole sääduslik!

Maie (eraldub rahwamurruust, näeb Antsu troonil ja lööb kaks täit totku.) Sa ristiwärk, Ants, kus sa oled!

Ants. Troonil, kurat!

Maie. Mis mardisanti sa jääd õrrel teed?

Ants. Efs sa, pime, näe, et walitšen! No kofi ka üles!

Maie. Oi jumal, ei minu pää kannata.

Ants. Efs siis istu all! Adjutant — — üks tool!

Adjutant. Konstaabel — üks tool!

Politseinik. Üks tool! (Tõttab tooma.)

Maie. Oi taewas, mis must nüüd saab!

Ants. Mis suft saab. . . ju suft midagi saab. Kas sa oma nime mäletad, eit?

Maie. Maie ifke, tobu!

Ants. Maie? Maie sa olid, aga nüüd oled hoopis midagi kõrgemat!

Maie. Mis ma siis nüüd olen, Ants?

Ants. Nüüd sa pole enam Maie, waib — maiesteet!

Maie. Kuule ullu, wõi maiesteet!

Politseinik (ilmub tooliga). Üks tool. —
(Metab tooli Antsu trooni kõrvale. Tool on madal ja
wilets kontrastsiks troonijmetele.)

Ants (Abjutandile). Näita Maiele plats kätte!

Abjutant. Proua Maie —

Ants. Maiesteet!!

Abjutant. Maiesteet — siin on teie koht!
(Metab Maie istuma.)

Ants ja Ester (pidurõiwis istuwad uhtetel
troonidel. Antsu kõrwal all istub igapäewases rõiwasti-
ses Maie. Maiel on lauluraamat süles.)

Ants. So, nüüd las läheb möll mäsufuks.

Suemarsjal. Kroonimise iseremooria wõib
alata! (Tõstab tõe. Muusika. Trummid.)

Maie. Ants, mul hakkab irm!

Ants. Ära karda, see on ainult iseremooria!

Piiskop (pang ja pintsel käes, sõnwib lorda-
mööda Antsule ja Esterile pintsliga pühitsetud wett.)
Uku, Taara ja Potiwaara nimel! Uku, Taara
ja Potiwaara nimel!

Ants (piistopile). Wista Maiele ka wäike sõnw!

Piiskop (Maiele). Uku, Taara ja Poti-
waara nimel! (Wistab lõpuks ka rahwale wihaga).
Uku, Taara ja Potiwaara nimel!

Ants. Jätke joru, tooge kroonid pähe! Kus
on kullast kroonid?

Abjutant. Presidendil ei ole kroone. . .

Ants. Pole kroone — see on nüht!

Abjutant. Kroonimist tuleb mõista roh-
kem sümboolselt.

Ants. Mis kuradi sümboolselt! Kuidas ma
walitsen, kui midagi pole pihus! Andke omelt
roigas kätte ja aisafell!

Suemarsjal. Konstaabel — üks roigas
ja aisafell!

Politseinik. Roigas ja aisafell! (Ära.)

Piiskop. Pühitsen su, Ants Anderson,
Cesti esimehes Rastawaariks! Terwitan sind ja
õnnillen — Harjumaale Mlew, Sindi, Kalew,
Saaremaa Suur Tõll ja Muhumaa Maharadsja!
Ants Esimene, see Helde! Ja tema abikaasa
Riigiema Ester, see Kaunipalgne! Uku, Taara
ja Potiwaara nimel!

Maie (pistab laulma). Jeruusaleml, ja püha
taewa linn! (Muusika. Trummid. Maie ehmuw, waittib.)

Politseinik (tuleb ja tõttab poodiumile). Roi-
gas ja aisafell!

Abjutant. Elagu Ants Esimene!

Rahwas. Elagu! Elagu!

Suemarsjal (on politseinikult saand roika ja
aifatella, tõlistab wiimajega). Rahu! Rahu! —
Küsin sinult, Ants Esimene, see Helde ja sinult,
Ester, see Kaunipalgne, kas tahate seda wabariik-
likku impeeriumi walitseda Taara tarkuses, oma
südameunnistuse ja riigi põhijääduse piirides?
Siis helge: jah!

Ants. Jajah! Mina, Ants Esimene, see
Helde, töotan walitseda seda imperiaali, kelle ot-
sas ma istun, Taara tarkuses, oma südameun-
nistuse ja riigi põhijääduse piirides, aamen!
(Istub. Muusika. Trummid.)

Ester. Mina Ester, see Kaunipalgne, töotan
walitseda esti riiki ja oma meesi Antsu — kelle
otsas ma istun — Taara tarkuses, oma südame-
unnistuse ja riigi sead. . . sead. . . põhisead. . .
riigi põhijääduste piirides. (Muusika. Trummid.)

Suemarsjal. Siis annan sulle üle, Ants
Esimene see Helde, Harjumaale Mlew, Sindi Ka-
lew, Saaremaa Suur Tõll ja Muhumaa Ma-
haradsja — selle walitsustepi ja presidendi kella.

Ants. Kohe teine tundmus, kui natuke
materjaali pihku saab!

Abjutant. Majesteetil oleks aeg pöörduda
rahwale troonikõnega!

Ants. Mis tähendab — troonikõne?

Abjutant. Majesteet peawad ütleva, mis
waimus kawatseswad walitseda ja millisele tule-
wikule taotlewad wastu wiia maa ja rahwa?

Ants. Walitseda ja wastu wiia, ahah! —
(Helistab kella.) Rahu! (Lõõb roifaga wastu maad.)
Rahu! Olen ätiline mees ja pikka jutlust ei pea.
Uhe sõnaga, Cesti rahwas, kes sa siin seisad ja
mulle otša jõllitad mina, Ants Esimene, see An-
derson, olen nüüdsest pääle su jumata ja kurat, su
tuningas ja keiser. Ja kui ma sind walitsen, siis
mitte üks piuks, sest igasugune rewoluutsia ja
wassissia on kõwasti keelatud. Rõik, kes Ants
Andersoni poole hoidsid, päriwad häid ameteid.
Alga neile, kes oma häälled Tõnisonile ja Pät-
sule andsid, tuleb paha lugu ja nende wiimne
o'is lõpeb sandil kombel. Rõik „Kuld-Lõwi“

kõrksid ja hääletorud pannakse finni, aga „Rüba“ restoraan awatakse uue au ja hiilgusega ja sääl lõpewad kroonimise tseremooria igasugused tagatipud. „Mikumärdi“ etendused keelatakse ära ja Jaak Zooram pannakse pokri. Ja jeda ma ütlen, et seni kui mina siin troonil istun ning presidendi kella ja riigikaigast pihus pean, tohib iga wirtspeednik kaubelda nagu soowib, öösel, ja päewal, wäljawiiimiseks ja seesjoomiseks, ja ükski kordnik ei tohi sinna oma nina wahele pista, see on mu mehe sõna. Nii et, oleme rääkind, jääb sellega! (Istub. Muusika. Trummid. Juubeldus.) Keel kuiwas juulakte! (Abjutandile.) Laseksid säält ankrust ühe lonksu!

Abjutant. Silmapilk! (Laseb traanist klaasid.)
Balun, majesteet!

Ants. Sõrmkübarast Ants Esmene ei joo! Riigiisjal olgu riigiwana mõõt!

Abjutant. Silmapilk! (Wõtab kapa ja täidab selle.) Balun majesteet!

Ants (wõtab kapa). See juba lähneb. (Kummutab põhjani.) Läts kui kerisele. Lase teise jala pääle ka!

Abjutant. Silmapilk! (Täidab kapa.) Balun, majesteet!

Ants (wõtab kapa ja joob tühjaks). Oli keisri jõöm! —

Abjutant. Weel üks kapp, majesteet!

Ants. Olgu, kolm on kohtu säädus.

Abjutant. Silmapilk! (Täidab kapa.) Balun, majesteet! •

Ants (tühjendab kapa, ulatab selle adjutantile tagasi, pühhib warrukatega wurre). Smoking!

Abjutant. Majesteet wahest soowiwad weel.

Ants. Lase klaarib, pärast joome edasi!

Ester. Härra õuemarsjal, kas Ester, see Kaunipalgne, tohib öelda mõned sõnad armsjale esti raffale?

Õuemarsjal. Balun, majesteet — oleme õnnelikud!

Ester (tõuseb). Armas esti raffas. Nüüd mina olen see riigiema wai kroosmamma ja tahan lausuda üks troonitõne. Mis ütleb riigiema oma este raffale? Tema ütleb kaks sõna. Tema ütleb, et kõik mis on meshugge, peab kaduma

este riigist. Ja kõik mis on kosher, see peab õitsemata este riigis. Ja mis on kosher este riigis? Kosher on kui igauks teeb oma geest ja riigiema ei sega teda mitte! Olgu estemees, olgu juudemees, olgu saksamees, olgu wenemees, — igal olgu oma kultuuratamoonia ja tehku muu geest oma enda naha pääl. Riigiema Ester soowib, et igal este riigi kodanikul oleks oma kroonite taskus! (Istub. Muusika. Juubeldus.)

Ants (kõlistab kella). Rahu! (Ala Maiale.)
Mis ja sääl teed, Maie?

Maie. Istun ja tunnen irmu!

Ants. Narrite, mis hirmu ja tunned, see on ju tseremooria!

Maie. On irm, et kui nüüd sulid poodi sisse murravad ja kraami wälja wiitwad.

Ants. Wiigu see wilets wirtspeed, nüüd awan kümme kuntutit Pelgulinnas!

Seerold (jooskeb lawale). Ablestsiinia keiser on maabund! Ablestsiinia keiser läheneb! Ablestsiinia keiser saabub Eesti riigi presidendi kroonimisele.

Ants. Toho kurat!

(Muusika. Trummid. Juubeldus.)

Politseinik (teeb ajades). Tee lahti! Tee wabaks! Mitte pääle tungida! Mitte suruda!

Ablestsiinia keiser (ilmub kahe saatjaga, peatub trooni ees, kummaridub koos saatjaga). Olen Ablestsiinia keiser neegus Rastawaar, astund troonile Hele-Sasfi nime all. Olen kaugelt Hommitumaalt saabund ju kroonimisele, Ants Esmene, see Helde. Ole terwitet ja õnnitlet — Harjumaal Mew, Sindi Kalew, Saaremaa Suur-Tõll ja Muhumaa Maharadsha! Tõustu pilwini ju troon ja ärgu loojenegu päite ju riigis.

Abjutant. Minge keisrile wastu, majesteet!

Ants. Kel janu, sel jalad!

Abjutant. Seda nõuab tseremooria — majesteet!

Ants (tõuseb troonilt ja tergitab päffa). Kui tseremooria, siis tseremooria! (Sammub Abjutandi ja Õuemarsjali saatel keisrile wastu.) Terejumalime! (Raputab keisri tätt.) Tulud kohe püstijalu Ablestsiinist?

Keiser. Ablestsiinist, Ants Helde!

Ants. Sala wõi hobusega?

Keiser. Lennukiga. Zeppelin.

Ants. Sepelitnega — siis küll! Näe, eila alles lugesin „Päewalehesi“ ju kroonimist ja juba sa, kurat, oled siin! Mo ole meheks tulema! Mõni juu rohkem wõi wähem, lobist juba puudus ei tule!

Keiser. Lobi? Lobi? Mis on lobi?

Ants. Näha kohe, et maakeelt ei mõista. Lobi? Ütleks sulle päris englandi keeli — kuidas ta oli — noh — puding! Wõid watsa rewetada, pudingist puudus ei tule. Rahwas wõib nälgida, aga suured sassis jöwad.

Keiser. Kas ma sind effitasin, söber ja wend?

Ants. Ära lööbi! Kus mul effitaja! Ous tõsi, et astusid troonile Hele-Sassi nime all?

Keiser. Hele-Sassi.

Ants. Mulle meeldib ju nimi Hele-Sass! Ants Esmene, see Helde! Mis kuradi helde ma olen! Ei meelbi mulle see magedus! Tead, mis — ülle mulle — Tume-Juss!

Keiser. Tume-Juss!

Ants. Hele-Sass ja Tume-Juss — tats kuradi tanget meest! Üks troonib lõunas, teine põhjas, ja rohkem neid pooli sel keral polegi! Kas wahetame riigid, palju ja pääle paned? Seit räägime pärast „Rübas“, tagatipus, mõistad? Aga nüüd astu weidi tahapoole, näe, Ester teeb sulle juba filmi! Terwe milsoni wõittis kultuurliidu loosiga!

Ants ja Keiser (ees, saatkonnad järel, astuwad poodumile).

Ants. So Ester, tõin sulle kawaleri, see on Ablessiinia keiser, tee niisku, seda nõuab tseremooria!

Keiser (kummaridub Etrile). Ole terwitet Ester kaunipalgne! Ole terwitet Põhjamaa Puengel!

Ester. Kiwai — ta ütles mulle Puengel! (Kummaridub teistele.) Tere tulemast, Rastawaar, Ablessiinia keiser! Suur au, wega suur au — herr keiser!

Ants. Siin on mu troon — tatsu kas ta sulle passib!

Keiser. Wõõrale troonile istuda?!

Ants. Istu, kui sulle öeldakse! (Surub teistri troonile istuma.) Mede wahel! Kui ford Ablessiinia tulen, istun sinu troonil tafa.

Keiser (on troonile istund, ta tats saatjat walwawad trooni taga, Ants nõjatub familjäärsest trooniserwale).

Ants. So, kas on ju ihule hää?

Keiser. Smoking!

Ants. Smoking, seda ma usun! Kui on hää, siis istu edasi!

Keiser. Mu wend ja söber seisab püsti?

Ants. Tühja, olen poe leti taga seisma harjund! Kuule, ametiwend, kas nad sulle sääl Ablessiinias ka mõne terassule istme wahela panid kui sind krooniti?

Keiser. Terassule?

Ants. Ma mõtlen, sinu waenlased?

Keiser. Minu waenlased — ei! Mul ei ole waenlasi!

Ants. Wat kus tore maa — ei ole waenlasi.

Keiser. Waenlased lasin kõik enne kroonimist okja tõmmata. Wastasel korral oleks tõkund ise!

Ants. Mina, kurat, unustasin! Kõik Kuld-Lõwi mehed on alles elus!

Keiser. Siis söber ja wend sa tänast õhtut ei näe!

Ants. Ära räägi! Sa, kurat, hirmutad mind tondijuttudega. Kas sul midagi rõõmsamat welda pole! —

Keiser. Tõin sulle fingituseks tats kaamelit!

Ants (teistri saatjale osutades). Kas need, kes ju seljataga seisawad?

Keiser. Need on mu ministrid!

Ants. Pardonks! — Kas kaamelid sõitsid ka sepelitnega?

Keiser. Ka kaamelid.

Ants. Siis sa, kurat, sõitsid loomawagunis.

Ester (duemarsjalile). Been kuningas, see Ablessiinia keiser! Kas ta ei wõiks minuga naituda?

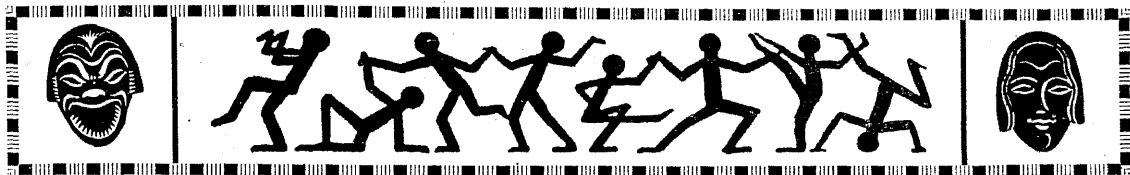
Duemarsjal. Seni kui Ants I elus, majasteedi naitumine Rastawaariga on tseremoniiselt takistatud.

Ester. Aga kui Ablessiinia keiser lööb maha Eesti teistri — aa?

Duemarsjal. Nad westawad praegu kõige sõbralikumat juttu!

Ester. Herr keiser! Herr Rastawaar! Olete naisemees?

(Järgneb.)

Jüri jõuluseiklused

Jõulunäidend lastele

B. Kangerman

(Järg.)

J ü r i (näeb, et teised kurvad). Noh, mis te's nüüd norutate. Ei tea mis ilma halba mas' nüüd nii ära tegin. Eks ta tulgu siis, kes teda keelab. Või peaksin ehk teda paluma koguni?!

K õ i k (jooksevad rõõmsalt ukse poole, seda avades). Kaalu, Kaalu! Tule sisse! Jüri ei ole enam kuri.

K a a l u (vaatab hirmununa sisse). Tohin?

J ü r i. Omal nina külmast punane, küsib veel: tohin!

L a p s e d (tõmbavad Kaalu rõõmsalt sisse).

K u s t i (Kaalule). Kaalu, kas sa jõulusalmi juba oskad?

K a a l u. Jah, ema all saunas ketruse juures õpetas. (Soendab käsi.)

M a n n (viib ta ahju poole). Seisa aga siin, soojale ligemal, sul ju päris külm. (Teiste poole.) Mul tuli praegu tore mõte, kuidas aega kõige armsamini veeta.

K õ i k. Noh? Noh?

M a n n. Laulame midagi.

K õ i k (rõõmsalt). Laulama jah. Laulame!

J ü r i. Oot, oot, teil pole ju taktilööjat.

L a s m a virutan luuavarrega takti.

(Kõik hakkavad laulma, kuna Jüri vahepääl nurgast pika varrega luua toob ja sellega takti hakkab lööma.)

L a p s e d (laulavad).

(Juhan Aaviku viis.)

Läbi sahiseva lume

sõidab saanike.

Aisakell teeb killa-kõlla

üliarmsasti.

Sõida ruttu saanikene

läbi lepiku,

üle lumistunud aasa,

mööda männiku . . . jne. jne.

(Laulu lõpul aga riivab Jüri luud Kustit, see hakkab valjusti tõnnima. Laul vaikib.)

M a n n. Oled sa aga täna üleannetu, Jüri. Juba jälle Kusti nutab.

J ü r i. Eks nii ütle vanasõnagi, et pill tuleb pika ilu pääle! (Koputatakse.)

J u k u. Tst! Tasa! Koputati. — Keegi koputas.

K õ i k (vaikivad, ehmuvad).

L i i s i. Kas ehk viimati — jõuluvana?

J ü r i. Oot, oot, pidage — ma vaatan ise oma silmaga, kes sääal nõnda ust lõhub. (Läheb ukse juure ja piilub läbi luku augu õue, siis pöördub toasolijate poole, kavalalt.) No muidugi. Pikk habe, kott seljas. Jõuluvana!

K õ i k (sumisevad läbisegi ärritatult).

(Koputatakse.)

J ü r i. Ja kui kärsitu teine veel! (Lastele.) Hei, poisid — plikad — vaadake aga nüüd teraselt järele kuidas ma oma jõulusalmi talle seina päält maha loen! (Kõhendab end uhkelt, kõhatab ja avab siis ukse. Lapsed ärevuses.)

T õ p r a J a a g u p (sisestub. Hallis jopes, läki-läki pääs, säärikud, suured labakindad, kaenlas väike heinamärss. Tal on pikk habe. Väheste kuulmisega. Vaatab ringi). Tere koa!

L a p s e d (läbisegi). Tere ka, jõuluvana! Tere ka!

J ü r i (kes tahab olla väga lahke ja viisakas,

lõkkab tooli ligemale). Eks istu ka, jõuluvana
Jalad pikast teest ju päris väsind!

Ja agup (pöörab kõrvaga tema poole). Mõh?

Jüri (muigab kõrvale, siis). Istuka, jõuluvana!

Ja agup. Tenan veega, poja! Jala om-
magi nii väsinu. (Istub ning hakkab kotti põ-
randale laskma.)

Jüri (hüppab appi). Oi! Kott! Sellega
peab ettevaatlik olema. Pikkamööda! Tasa!
Kallid asjad sees.

Ja agup (tema poole). Mõh?

Jüri (lastele). Jõuluvana on päris kurt!
Kui ta nii lühikese nägemisega ka oleks,
siis oleks salmi lugemine seinalt väike nali.

Ja agup (kõhatab). No kaege sis, latse,
ma tahtsi siis teie manu tulla — tolle ko-
tiga siin, et ehk. . .

Jüri (ruttu vahele). Kotiga ikka, kuis
muidu. Me oleme kõik hääd lapsed. Eriti
mina, kui soovid, lasen kohe laulu lahti.
Kas lasen, jõuluvana?

Ja agup. Mõh?

Jüri (lastele, kes liginevad uudishimulikult).
See on ju puhta kurt. (Jaagupile.) Ma küsi-
sin, et kas võin lauluga alata?

Ja agup. Mäs laaluga?

Jüri. Noh — ikka jõululauluga!

Ja agup. Mõh?

Jüri (kõvasti). Jõululauluga!

Ja agup (imestab). Vai laaluga. No kui
soovid, pojake, eks siis. . .

Jüri. Silmapilk! (Seatub posituuri, kõhatab
ja hakkab seinalt veerima, kuna teised lapsed teda
ärevusega ja hirmunult päält vaatavad ning talle märku
annavad, et ta järele jätaks. Veerib.) Jõulud jälle
tulid. . . nohuga. . . (parandab.) rahuga! —
Hirmus uni (parandab) kiirgab lumi jälle
kallis (parandab) kattis maa. . . Hiilgva kuuse
all meil armas kõht — ee, koht — unu-
neb jää — sääl — mäda — hädaoht! —

Kusti (turtsatab).

Jüri (uhkelt). Mis sa hirvitad, va ritsi-
rätsikas! (Uhkelt Jaagupi poole). Kuidas oli
jõuluvana, kas polnud tore?

Ja agup. Mõh?

Jüri (meeleheitel lastele.) Ta ei kuulnudki.
(Jaagupile.) Ma küsisin, kas oli ilus laul ka?

Ja agup. Kas ongi otsan juba?! Oled
tubli poiss küll. Aga nüüd om aig asja
manu minna.

Jüri (rõõmust kihevilt). Muidugi, muidugi,
jõuluvana?

Ja agup. Mis jõuluvana?

Jüri. Noh — jõuluvana. . . Sa oled ju
jõuluvana?

Ja agup. Jõuluvana? Mea?

Jüri. Nojah, noh!

Ja agup. Mea ole ju Tõpra Jaagup,
Kitsekülast.

Kõik (hüüatavad üllatusest).

Jüri. Mis? Tõpra Jaagup! Ta ei olegi
jõuluvana!

Ja agup. Mea sõitsi hobesega mööda
ja mõtle, et lähe küsi peremehelt märsiga
hobusele heinu. Kas esa om kodun?

Jüri. Või nii. Ja mina pidasin teda
jõuluvanaks ja lugesin talle oma salmi.
(Pahaselt Jaagupile.) Va Tõpra Jaagup!

Ja agup. Mõh?

Jüri (osatab). Mõh?

Ja agup. Kas esa om kodun?

Mann. Isa on kodus küll, eks ta ole
kõrvaltoas. Tulge aga siit läbi. (Näitab
ukse poole.)

Ja agup. Suur tänu, hää laps. Lähen
siis kohe tema manu. (Kõrvaluksest ära.)

Juku (Jüri). Halvasti läks?!?

Jüri. Mis siis, kui läks! Ega iga ha-
bemega vanamees veel jõuluvana ole, vana
asi. Seni loen oma salmi seinalt igatühele,
kui õige jõuluvana tuleb.

Mann. See oli karistuseks selle eest,
et sa petta tahtsid.

Liisi Õigus jah.

Jüri. Loe sina oma salm pääst ja ole
vait, mina loen aga seinalt.

Juku. Mis meie asjatult vaidleme kallil
õhtul. Jätkame parem poolelijäänd laulu.

Kõik. Õigus jah. Laulame edasi.

Jüri. Kõige parem on sarnane nägu

teha, nagu poleks midagi juhtund. Laulge, mina lõõn jällegi takti.

Kõik (algavad jälle mõnd jõululaulu. Jüri lõõb uhkelt takti. Salmi lõpul kostub uksele koputus.)

Kõik (läbisegi). Koputati! Jõuluvana!

Jüri. Mis? Või jälle jõuluvana. Ärge te mind sellega enam tulge narrima. Külap on jälle mõni Tõpra Jaagup. (Koputatakse korduvalt.) Oot, oot, ma lähen luuaga. Ma talle näitan — jõuluõhtul uste taga lõhkuda. (Tõstab luua lõõmiseks olale. Kõvasti.) Kes sa oled ja mis sa lõhud jõuluõhtul mööda uksetaguseid. Ma sulle näitan. (Tõmbab ukse lahti ja tahab lüüa, kuid luud peatub poolel teel.)

Jõuluvana (sisestub. Tal on pikk hall habe ja samasugused juuksed. Suur karvakasukas seljas, kõrged vildid jalas. Pääs kaabu. Seljas kott, millel ripub igasugu esemeid kingituseks. Paremas käes kepp, teises väikene jõulukuusk, küünlad küljes.) Häid pühi, armsatele lastele soovib jõuluvana. Tere õhtust, väikesed!

Jüri (tahab ära jooksta, kukub maha luud lendab käest, tõuseb ruttu maast ja jookseb kõmistas teiste selja taha peitu).

Lapsed. Teres õhtust, jõuluvanake.

Jõuluvana (paneb koti seljast toolile). Ärge kartke midagi, armsad lapsed, astuge aga julgesti ligemale. Ma olen jõuluvana ning astusin oma teekonnal ka teie juure sisse, sest kuulsin lumiselt teelt te armast laulu. Laul mind ikka meelitab. Kes hää laps, ei ma seda pole unustand. See kott — (Peatub.)

Lapsed (sirutavad uudishimus päid).

Jõuluvana (jatkab). — on täis kingitusi mis määratud häadele lastele. Mul oleks ka õige hää meel, kui teie mulle mõne salmikese loeksite. Olete ka midagi õppind?

Lapsed. Jah, oleme küll, jõuluvana.

Jõuluvana (Kustile). Noh, pisikene, päkapikuke, kas sina kah juba midagi mõistad? Näen su silmis vaimustuse tulukest, alga siis pääle!

Kusti (vapralt).

Ma olen väike karjane,
mul loodud laulja keel,
sest laulan nagu lõoke
ja rõõmus on mu meel!

Jõuluvana (silitab ta pääd). Virk poiss, hää laps! Oled hästi õppind! (Mannile). Noh, loe siis sina kah!

Mann. Taevatähed, ilma kohad

ja su kuldne laotus,
mäed, orud, metsad, luhad,
kõrgus ja ka sügavus!
Kõik nüüd lauldes rõõmsad olge
jõulutähe juure tulge!

Jõuluvana. Ka sina oled hästi õppind. (Liisile). Noh, väikene punapõseline, loe nüüd sina kah.

Liisi. Meil aia ääres tänavas,
kui armas oli see,
kus kasteheinas põlvini
me lapsed jooksime.
(Ka järgmised salmid.)

Jõuluvana. Palju kiitust sulle hää laps. (Jukule). Nüüd siis järg saabund sulle, väike mees.

Juku (kõhatab ja algab tõsiselt).

Üle hämara, varjudest tume,
õrna ja sinava lume
heidab veerev, kustuv päike
punava läike.
Üle ääretu lumise välja
nii tühja ja palja
viib üksik tee üle jõe,
kus pruunikad pajud
on unesse vajund...
Mööda lõpmata teed
lähevad reed
eha kumal,
kuu kahvatul kumal
kaugele...

Jõuluvana. Ilus! Tubli! Oled hästi õppind! Vahva poiss! (Kaalule). Ja sina, väike mees?

Kaalu (julgelt).

Mis te, tähed, näete sää!
laila lumevälja pääl?
Kumavates kuuskedes,
esimese akna ees?
Mis me, tähed, näeme sää!
Tuhat tähte välja pääl;

tuhat kumavais kuuskedes,
tuhat lumehelbedes. —

Esimese akna ees —
kümmetuhat sära sees
ootab väike poisike —
tuleks jõuluvanake!

Jõuluvana (plaksub häälmeel käsi).
Hurraa! Tore! Oled mind lausa üllatand
väike mees!

Jüri (on vahepeäl hirmununa ümber vahtind
ja pääseteed otsind põgenemiseks. Ta katsub minna
väikse laua alla, kuid ei mahu, tuleb säält hädise
näoga välja ja kaob siis suure laua alla, kust kart-
likul ilmel välja vahib).

Jõuluvana (vaatab ümber). Siis nägin
ma siin sissetulles üht poissi, kes nii sõja-
mehelikult luuaga vehkis. Kuhu ta jäi?

Lapsed. Jüri! Jüri! (Otsivad pilkudega toas).

Kusti (märkab Jürit, sirutab näpu ses suunas).
Oi! Jüri!

Kõik (vaatavad üllatanult laua alla).

Jõuluvana. Ah soo — või Jüri! Ja
näed, kus on. (Tõmbab ta õrnalt laua alt välja).
Ära kardada midagi. Tule loe aga sina kah.

Jüri (tõuseb püsti ja vaatab jõuluvana otsa ja
hakkab taganema).

Jõuluvana. Loe, loe, aga, ja ära
kardada. Tea, noormees, et jõuluvana on
hää mees. (Seisab seljaga nii vastu seinale, et Jüri
poolt üles pandud paberi ära varjab). Noh, kas sa
siis midagi õppind polegi?

Jüri. Ma... ma... olen küll... aga...
(Piilub paberilehe poole).

Jõuluvana. Siis loe julgesti, kuulan.

Jüri (piilub paberilehele.) Ma... ma...

Jõuluvana. Mida sa siis nii hoo-
lega seinale vahid? (Pöördub ümber).

Jõuluvana (märkab paberit seinale). Mis
see siis on? Ahaa — salm! Või siit taht-
sid sa seda mulle salaja lugeda! Häbene
ometi! Sina — juba nii suur, aga nii
laisk ja halbade tegudega! (Näpistab teda kõr-
vast, kusjuures Jüri teeb valugrimassi). Teie arm-
sad lapsed, olete olnud virgad ja hästi õp-
pind, teid ei taha ma unustada. Mu kotis
on nii mõndagi teie jaoks. (Võtab üht-teist ko-

tist ja annab lastele, mida need vastu võtavad täna-
des ja ilmse meelehääga. Koige lõpuks annab paki
Kaaltule). Sinule, väikemees ütlen palju tänu
ilusa laulu eest. Tean, et oled vaene ja
et su ema on haige ning et sina mind oota-
sid rohkem, kui keegi teine. Siin on üks
pakk ka su haigele emakesele. (Annab talle
veel teise paki). Ja siin tõin ma teile halja
jõulukuuse. (Ulatab selle Jukule). Süüdakem
põlema küünlad, et nende sära võiks tun-
gida me hinge! (Lapsed ruttavad käsku täitma.
Jüri). Aga sina — olen su jätnud kõige
viimaseks, sest tahan sulle eelseisvaks aas-
taks anda kaasa paar tõsist sõna. Sa oled
halb poiss olnud. Kõigest sellest, mida
teised nimetasid hääks, pagesid sa eemale,
halvaga kõndisid sa käsikäes. Ma tunnen
su südant ja tean, et säääl on küllalt ruumi
hädusele. Istuta sinna hädus, mu poeg!
Siin — (Ulatab talle vitsakimbu) sellele vaada-
tes tuleta sa meele mu sõnu. Ja sarnasel
hetkel (annab talle raamatu) — võta kätte see
raamat, millest palju-palju leiad ilusat.
Kui ma teisel aastal jälle tulen, töötad sa
siis parem laps olla?

Jüri. Jah, jõuluvanake! Seda ma töotan!

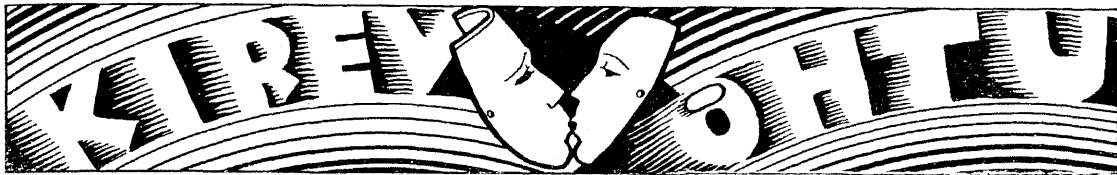
Jõuluvana. Siis võin ma jällegi ra-
hulikult minna. Veel palju mind ootamas
mudilasi. Elage hästi ja õppige hoolega
uuel aastal, et järgmistel pühadel, kui tu-
len, mulle veelgi rohkem oma salmidega
võiksite valmistada rõõmu! Hääd ööd, väi-
kesed. Kuid ärge te kuuse all seistes jõulu-
laulu unustage laulmast. Hääd ööd! (Läheb.)

Lapsed. Hääd ööd, jõuluvanakene.

Jüri (kes avand kingitud raamatu, tubliit). Sõb-
rad! Päril õigus, mis ütles jõuluvana:
olen olnud tõesti halb poiss. Aga küll ta
näeb, tuleval jõulul olen ma hoopis teine.
Seda ma töotan. Aga nüüd laulame sel-
lest ilusast raamatust laulu, mida ma kõige
enne märkasin. (Loeb kõrgendatud häälel esimese
rea. Laul olgu vabal valikul. Kõik haaravad kinni
auluviisist. Laulu kestel langeb)

E s r i e.

(Lõpp.)

Õnnetu kosilane

O. Vassiljevi väike nali

Tegelased:

Proua.

Noormees.

Näitelava: lihtne tuba.

Proua (energilise loomuga tugev kogu, istub käsitööd tehes sohvale).

Noormees (astub sisse, õnnetu kuju, arg kuid hääsüdamik, visiitkuues, suure lillekimbuga, hääle värisedes). Tere õhtust — hommikust, tahtsin öelda.

Proua (vaatab sisseastuva noormehe poole, paneb käsitöö kõrvale).

Noormees. Austatud proua, minu nimi on Arak — Voldemar Arak, panga pääpidaja eh — pääraamatupidaja. Soovin — tahan — julgen teilt teie tütre — eh teie preili tütre kätt paluda.

Proua. On teil kindel koht, härra Arak?

Noormees. Ja muidugi, kindel koht, austatud proua.

Proua. Te olete suitsetaja, härra Arak?

Noormees. Ei — ei ole. Ma pole veel iialgi paberossi suhu võtnud. Ma — mulle on suitsetamine päris vastumeelt.

Proua. No siis vist joote?

Noormees. Ei — ja muidugi, aga ainult vett. Mineval suvel, meie seltsi aastapäeva puhul maitsesin küll klaasi veini, aga see oli minu elus ka ainsam kord mil ma alkoholi tarvitasin.

Proua. Ahaa, teie olete siis seltsi liige. No loomulikult vedate siis pooled ööd koosolekutel.

Noormees. Ei, seda küll ei juhtu, austatud proua. Ma olen nimelt „Enne kesköö une sõprade seltsi“ liige.

Proua. Nii. Ja kuidas mõtlete oma majapidamist korraldada?

Noormees. Otsustasin terve oma palga kohe kuu esimesel päeval oma abi-kaasale üle anda.

Proua. Väga häa, härra Arak. See on teist ilus, kuid mul on väga kahju, minu tütre abikaasaks ei või te siiski saada.

Noormees. Aga taevas, austatud proua, miks siis mitte!?

Proua (kindlalt). Ma otsustasin teiega ise abielluda.

Noormees (langeb ehmunult istmele).

E e s r i e.

Biograafiline etüüd

Kord elasid kolm jaapanlast:

Jak,

Jaktsidrak

ja Jaktsidrakalatsendroni.

Nad kosisid kolm neiukest:

Tsipi,

Tsipitripi

ja Tsipitripilapomponi.

Jak, see valis Tsipi,

Jaktsidrak sai Tsipitripi

ja Jaktsidrakalatsendroni

Tsipitripilapomponi.

Liig väike olin ma —
ei enam mäleta.

Teener.

Kas ütlete wõi ei?
Kui ei, siis muud kui kongi käi.

Raabealune.

Ma olen Munamäelt,
jäält Wõru piiri päält,
kust alla orgu waadates
pead tõstma lauluhäält!

Ma olen Munamäelt,
jäält Wõru piiri päält,
kust alla orgu waadates
pead tõstma häält.

Rohtunik ja teener.

Ta on ju Munamäelt,
jäält Wõru piiri päält,
kust alla orgu waadates
pead tõstma häält.

Rohtunik.

Müüd wastafe,
kas poisimees te,
wõi naisimees ju olete?

Raabealune.

Sel mehel kes on armastanud,
ei puudu kena naisute.

Rohtunik.

Siis ütlete mul wast,
kuis hüütakse te naist?

Raabealune.

Ta nimi on Udeele,
Udeele, Udeele!

Rohtunik.

Jäi juba mulle meele,
jät juba mulle meele.

(Särgneb.)

J. Metua näidendid

Iga maanäitejuht teab, kuivõrt tähtis on näidendi juures tema lavalikkus. On olemas näidendeid mis küll igati kena sisuga ja võimalustega arvestades sobivad lavale, kuid lavastades tuleb tekst paiguti kas osaliselt või täiesti ümber muuta, kuna autor nähtavasti lava ja eriti väikelava tingimusi ei näind tundvat.

Senise praktika ja lavakogemuste põhjal pean mina isiklikult Jaan Metua rohkearvulist näidendite hulka väga lavaliseks. Metua asju võib alati repertuaari võtta teadmiseiga, et näitejuhi töö neis juba 50 prots. autori poolt on tehtud. See on muidugi tingitud sellest, et autor ise on suure praktikaga lavamees ning on ka arvatavasti vist loomingu juures juba arvestand seda asjaolu, et maal seni puuduvad hääd näitejuhid ja tihti ka tublid näitlejad. Seepärast on tema näidendites esinevad kujud niivõrt selgejoonelised ja plastilised ja sündmustiku pinge niivõrt tihe, et mäng isegi nõrgal ettekandel ikkagi veel huvitav saab. Osi on ta püüdnud läbipaistvaiks kujundada, nõnda et isegi nõrk näitleja neid mängides võib muutuda anderikkamaks, kui ta tõelikult on.

Üks hää omadus, mida eriti tahaks allakriipsutada, on see, et Metua tüübid on kõik väga elulised ja otsekui elust kopeeritud, mistõttu ka asjaarmastajail näitlejail neid kergete kuuletuks.

Võtame näiteks kas või tema „Jaanipäeva“. See

teos ei vanane vist kunagi, vaid mängitakse ikka jälle ja jälle. Olen seda mitmel laval näind (maal, külas) ka nõrgal ettekandel, kuid kolmas vaatus oma ilusa jaanitule müstikaga jätab siiski väga hää mulje.

„Radivere piimavedu“ ja „Miljonitõbi“ on autori viimased tooted. Need on muidugi kantud just praegusaja vaimust ja päevakajadest ning nad on sobivad igati maalavadele. Ühes „Postimehe“ artiklis nimetatatakse „Miljonitõbe“ ülitoredaks naljaks ja mina isiklikult pooldan täiesti seda väljendust. Lõbus, hää ja rahvapärane naljamäng on publiku tõmbenumbriks praegusel ajal ja neid ülesandeid täidavad „Radivere piimavedu“ kui ka „Miljonitõbi“ täiel määral.

Vanematest tükkidest on ju väga populaarne „Jüri Rumm“. Milline lava küll seda ei tunneks; kui rohkem ei ole jõutud mängida, siis esimene jagu on ikkagi läbi. Peetagu aga silmas, et teistest ega kolmandastki jaost ei või minna mööda, see oleks ülekohus nii publiku kui ka näitlejate vastu, kes kord juba tüübid välja toond.

Väga palju mängitakse ka kahevaatuslikku „Kuulsad kingsepäev“, „Viimnepäev tuleb“ ja „Seljataga“ — kõiki võib soojalt soovitada, publikule meeldivad nad kindlasti.

Joh. Moisar,
Nehatu Põllumeeste Seltsi näitejuht.

Küsimusi ja vastuseid

Näitleja A-an Kolust.

Tahan luua kiriku kellamehe tüübi. Teksti järele on see vana mehike, poolküürus, hallipäine. Vaade alati väga tõmp, ühel silmal hallikas kaetaoline kate. Näoilme vigaselt kuidagi viltu. Kuidas tuleks sarnast kuju laval läbi viia?

Vastus:

Kahjuks ei tea meie, millises näidendis see kuju esineb, seepärast on pikem iseloomu esile toomine raske. Üht lavalist kuju võib ju ka väga mitut meele esile tuua. Oleneb näitlejast.

Kuidas kujutada vana, elatand meest üldiselt, see peaks teile olema teada. Raskemad aga on kujutada need välised defektid, millest kirjutate. Neist siinkohal paar sõna.

Kae saavutamiseks võetagu paberist (see peab olema silmaloomu naha värvi) või läbipaistvast inglisploaastrist väike litter, mille kuju on järgmine: Selle litri ülemine kitsas serv kinnitada ülemisele silmalaula nõnda, et alumine ja vaba ümar osa varjab silmatera. See moodsustabki kae ja annab eemalt vaatajale päris hää efekti.

Mis aga puutub näoilmesse, mis peab olema vigaselt viltu, siis tuleb see defekt saavutada grimmeerimisega. Näojooni, kui ka põsenukke ja suud ei ole ju kuigi raske grimmiiga viltuseiks joonistada. See on ka peaaegu ainus võimalus.

Kui Teil vaja on selle tüübi lähemat iseloomustust ja karakteriseeringut, palume meile teatada näidendi nimi, saadame Teile siis kirjaliku selgituse.

„Estonia“ teatri 25-a. juubel.

Novembri alguspäivil pühitses meie kunstipinnalised ja suurem riiklik teater „Estonia“ oma 25-aastase tegevuse juubelit. Juubelipidustuste avamisetendusena kantl ette prof. A. Lemba uus ooper Aegna kalurite elust „Armastus ja surm“, milline sai publiku sooja vastuvõtu osaliseks. Pühapäeval 1. novembril toimus rohke publiku osavõtul Estonia kontserisaalis juubelipidustuste aktus, millist austasid oma osavõtuga päälle riigimeeste ja välisesitajate ka veel endised Estonia näitlejad Trilljärvi, Wirkhaus j. t. Samal õhtul tuli esietendusena lavale Artur Adsoni algupärane „Neli kuningat“. Publikut rohkesti ja meeleolu ülev.

Järgnev juubelinädal sisaldas eeskavas pääasjalikult algupärandeid, kusjuures eelmainituile järgnesid veel Ed. Vilde „Pisuhänd“, A. Adsoni „Lauluisa ja Kirjanetsi“ ja A. Kitzbergi lastenäidend „Kaval Ants ja Vanapagan“.

Pidustuste ajal oli uhke kunstihoone tugevasti väliskülgedelt valgustatud ja kandis piduliku meeleolu ka ümbrusesse.

★

Mustvee teatrielust.

Mustvee Haridusselts „Ühendus“ omab päris korraliku näitelava ilusate kulssidega. Näitelava sisustus on päris korralik ja elekter, mis sel aastal sisse sääti, võimaldab häid lavalisi valguseffekte. Mis aga üldise teatrielu Mustvees siiski kuidagi nagu hõredaks jätab, on üldise hoo ja pideva kontakti puudus üksikute tegelaste vahel, millise puudumist kurdetakse paljudes kohtades. Näitlejaid on — eriti meeste hulgas. Varem aegadel oli ka häid naisnäitlejaid, aga nad lahkusid Mustveest; kes abiellus, kes muul põhjusel. Meie parim naisjõud, praegune proua Oja, astus „Varemuisesse“ näitlejannaks.

Paremaid ja kordalainumaid lavastusi Mustvees oli aastaid tagasi „Õde Terese“ ehk „Kloostri müüride taga“, hra August Luninguga juhatusel. Pääsis esinesid: Hulgelminas — proua Oja, õde Teres — pr. Linde ja noore krahvi Donato osas — hra Luning. Aga ka kõik teised osalised olid omal kohal ja mängisid asjaarmastajate kohta hästi.

Möödunud aasta paremate ettekannete hulka kuulub kahtlemata „Mary Dugani protsess“, milline draama vaatamata nõrgale naispersoonalile, jättis hää edu ning sügava mulje.

Viimasel ajal on mängitud ka väiksemaid opere, nagu „Lahutatud naine“ ja osa „Geishast“. Muusikaline osa on publikut rahuldand, aga mäng ise paiguti jätab soovida. Kes laulab, ei ole igakord veel näitleja, aga kes midu mängiks hästi, see jällegi ei laula. Praegu on seltsil kavatsus õppimisele võtta Hugo Raudsepa „Põrund aru õnnistus“. Et see näidend aga häid näitlejaid ja vilund näitejuhti vajab, jääb tema repertuaari võtmine küsitavaks.

Kui selts ise ei mängi, kasutatavad mängimiseks ruume vahetevahel teised organisatsioonid. Nii mängiti hiljuti Naiskaitseliidu poolt Agnes Taari „Emake maamuld“. Publikut oli palju. Ka mäng suuremalt jaolt rahuldand, eriti aga õnnestund oli Ernst Erilase tüüp. Kahju vaid, et Mustvees on sisse juurdunud halb komme: peo algusega tugevasti hilineda. Naiskodukaitse järgmine pidu teostub vist novembri keskel, millal mängitakse näidend „Ema“. Loodetakse palju sellest õhtust ja eeltööd ning proovid on täies hoos.

Hääd mängu pakub Mustvee elanikele paar korda aastas kohalik Vene Haridusselts, kes oma lavastusteks palub Peterisist endise elukutselise artisti M. Ljubimovi. Selle anderikka juhi lavastamisel on Mustvee näind V. Katajevi „Nelinurk sõõris“, „Minu beebi“, L. Tolstoi „Pimeduse võimus“ j. t.

Veel rohkem hoogu Mustvee teatriellu!

Ch --- e, Mustvees.